

Jomfrukrav på ville veier

Når unge jenter får jomfruhinnen sydd på igjen for å fremstå som jomfru på bryllupsnatta, er det med på å opprettholde **kvinneundertrykkende** tradisjoner jentene selv er uenige i. MiRA-Senteret mener minoritetsjentene i stedet må hjelpes til å ta ansvar og bestemme over egen kropp.

Jeg har så små pupper, jeg vil operere dem. «Jeg har lest at det er farlig å putte noe kunstig i puppene før man er voksen.» «Det er bare de som har kvinneundertrykkende syn som sier det, jeg kommer til å gjøre det likevel!»

Fire jenter i 13–14-års alderen sitter på T-banen og diskuterer høylydt. De er iført klær som dekker hele kroppen og hode og har mørkt utseende. T-banevognen er fullsatt og fremmede kvinner og menn hever øyenbrynene og veksler blikk. Hva skjer? De kan ikke unngå å høre hva tenåringsjentene sier. De fortsetter usjenert å diskutere hvor sexy de vil bli med større pupper.

MiRA-Senterets leder Fakhra Salimi var blant passasjerene på T-banen denne ettermiddagen. Hun finner situasjonen illustrerende.

– Ut fra utseendet ville man ikke forbinde en slik diskusjon til disse jentene. Men selv om muslimske jenter og kvinner har en annen kleskultur, betyr ikke det nødvendigvis at de undertrykker sin seksualitet. Minoritetskvinner ønsker også å være penere, attraktive og sexy. De har seksuelle fantasier og enkelte nyter sex før ekteskapet, sier Salimi, som mener storsamfunnets oppfatning av minoritetskvinnens seksualitet er preget av fordommer og stereotyper. Men samtidig virker sterkt kvinneundertrykkende krefter i deler av minoritetsmiljøene.

Mannens eiendom

– Det er akseptert at kvinner har seksuelle fantasier, men de skal dreie seg om

hennes utvalgte, forklarer Salimi. Det forventes at kvinnen inntar en tradisjonell kvinneverole som innebærer å være kone, søster og mor – hele livet skal kvinnen dedikere til sin mann og familien. Hun skal tilfredsstille ham og familiens behov. Det er konfliktfylt.

Den vanlige norske familiestrukturen er basert på én til én, storfamilien er historie. Slik er det ikke i de største innvandrergruppene i Norge. Her inngås ekteskap ikke kun mellom mann og kvinne, det er mellom familier. Tradisjonelle familiestrukturer krever at kvinnen underkaster seg mannen, og faktisk hele storfamilien. I denne familiesammenheng blir kvinners seksualitet, behov og atferd veldig viktig. Det handler om ærbarhet og det stilles krav til at kvinnen er jomfru på bryllupsnatten.

«Kvinnens verdi er hennes jomfrudom, hun blir sin jomfruhinne...»

– Dette er veldig kvinneundertrykkende, påpeker Fakhra Salimi. Kvinnens seksualitet kontrolleres av familien helt fra hun blir født og til hun gifter seg. Da overtar ektemannen makten. Han får eiendomsrett til kvinnens seksualitet ved å være den første inntrengeren. Hennes kropp er til for mannens nytelse og hans erobring av hennes jomfruelige renhet.

– Kvinnens verdi er hennes jomfrudom, hun blir sin jomfruhinne, sier Salimi.

I ekstreme tilfeller henger familien ut lakenet med blodflekker som et «bevis» på at kvinnen var jomfru på bryllupsnatten. Skulle det ikke være blod på lakenet, vil disse konservative familiene

MiRA-Senterets leder Fakhra Salimi mener det er kvinneundertrykkende å stille krav til at kvinner skal være jomfru på bryllupsnatten.
Foto: Silje Katrine Robinson

ta det som et tegn på at bruden ikke var jomfru. Det kan få alvorlige følger for jentene som kan bli utsatt for vold og overgrep eller drapstrusler.

«Livreddende» jomfruhinnekirurgi
I 2002 ble det kjent at Volvat Medisinske Senter i Norge hadde pågang fra unge minoritetsjenter som ønsket å få rekonstruert jomfruhinnen. De ville sikre blod på lakenet bryllupsnatta og således beskytte seg mot skam og overgrep. Rundt ti kvinner fikk årlig utført slik kirurgi, som i 1998 kostet ca. 3.000 kroner. I 2001 var prisen oppe i 11.000 kroner. Rådet for legeetikk mente kulturkonflikter ikke skulle løses på operasjonsbordet, og Volvat la ned tilbudet etter fem års drift i 2002.

I april i år gjenopptok imidlertid Volvat jomfruhinneoperasjonene etter at pågangen hadde tatt seg opp. Da brakket

debatten løs på nytt. Det ble hevdet at operasjonene var å betrakte som livreddende kirurgi for disse kvinnene fra undertrykte kulturer.

Dette bærer galt av sted mener MiRA-Senteret.

– Det finnes ingen statistikk som viser at norske minoritetsjenter er blitt drept eller avvist fordi hun manglet jomfruhinnen på bryllupsnatten, sier Fakhra Salimi.

Likestillingsforkjemperne på både høyre og venstre side i norsk politikk slukte imidlertid Volvats argumentasjon om at de var nødt til å hjelpe kvinner i livsfare. SVs Inga Marte Thorkildsen mente sågar at staten måtte betale regningen på rundt 12.000. Alt diskutert innenfor premisser av at jentenes kultur stilte krav til intakte jomfruhinner.

Gjøres til ofre

– Staten kan ikke betale for å opprettholde kvinneundertrykkende tradisjoner, sier Salimi. Hun mener staten i stedet må sette i gang en bevisstgjøringsprosess der jenter og kvinner blir kjent med sine rettigheter og trenes i å ta ansvar for egne valg og sin selvutvikling.

– De må lære å kjenne sin egen kropp og egne rettigheter slik at de selv kan forsvare seg mot urettferdighet, fysiske overgrep og psykisk tortur, sier Salimi. Også familiene må skoles i kvinnekroppens fysiologi og oppfordres til å stå sammen med sine døtre mot diskriminerende tradisjoner.

På det private, kommersielle skjønnhetsmarkedet har alle rett til å kjøpe en hvilken som helst tjeneste. Man kan kjøpe større pupper, gjenskape vagina, fjerne uønsket fett eller fikse på ansiktet. Det er enhver kvinne og enhver manns selvsagte rett å bestemme over egen kropp. Også om de ønsker å la seg påvirke av urimelige krav fra den kultur som dominerer deres liv.

– Men sett at man opplever et kulturelt krav om at kvinner skal ha store pupper, skal da staten betale for at alle småbrystede kvinner får operert inn en stor barm? spør Salimi

MiRA-Senteret mener at kulturrelativismen til Inga Marte & co undergraver minoritetskvinnenes mulighet til å oppnå reell likestilling. Istedenfor å få støtte til å kunne stå imot og forandre en undertrykkende kultur, gjøres de til hjelpeløse ofre som ikke er i stand til å ta vare på seg selv.

– Men sannheten er at dette er oppgående jenter som ønsker en annen tradisjon, sier Salimi. Det jentene trenger er hjelp til å kunne stå for sine valg og være stolt over sin egen seksualitet, at de valgte å ha kjæreste og seksuelle erfaringer før ekteskapet. De må styrkes slik at de kan gifte seg med noen som aksepterer dem som de er. De må gjerne gå inn i arrangerte ekteskap, men må lære å snakke med foreldrene om dette.

– Det er ikke lett, absolutt ikke, men det er her staten må gripe inn, sier Salimi.

– Staten må hjelpe utviklingen fremover, ikke dytte jentene tilbake til tradisjoner de faktisk er uenige i.

Ingen snarvei til likestilling

Det er videre en svært dårlig løsning å oppfordre jentene til å gå inn i et ekteskap basert på løgn. For det er det som skjer når jentene benytter kirurgi for å skjule tidligere seksuelle erfaringer for sin kommende ektemann og svigerfamilie. Å leve med frykten for å bli avslørt og avvist er en stor psykisk belastning som i seg selv kan virke ødeleggende på forholdet.

– Ved å lyve opprettholder kvinnen den undertrykkende tradisjonen. Hun utfordrer den ikke og hun tar ikke ansvar for egne handlinger, påpeker Salimi. MiRA-lederen understreker at hun ikke ønsker å komme med noen moralsk pekefinger, men påpeker at likestilling forutsetter at man tar ansvar for egne handlinger.

– Norske kvinner har kjempet lenge for likestilling og seksuell frihet. I sin iver etter å hjelpe sine medsøstre i minoritetsmiljøene, forsøker de å servere likestilling på et sølvfat. Men det er ikke mulig, sier Salimi.

Det finnes ingen snarvei, minoritetskvinnene må selv stille krav overfor de miljøene som undertrykker dem og gå gjennom en smertefull kamp for å vinne sin frihet. Hvis ikke vil likestilling aldri kunne bli noe annet enn store, uoppnåelige ord.

– Friheten har en pris, og den må betales. Alle valg vi tar koster, og vi bærer selv ansvaret uansett hvor tungt det er.

AV ELLEN STOKLAND

TIPS!
MiRA-Senteret utgir i disse dager en informasjonsfolder om jomfruhinnen og hva den kan bety for deg.

Volvat: Må ta hensyn til den enkelte

– Vi vil ikke nekte jomfruhinneplastikk til en ung kvinne som frykter for sitt liv, men tilbudet kan opphøre fordi vi mangler ressurser, sier sjeflege Christian Loennecken ved Volvat Medisinske Senter.

Da mediedebatten toppet seg i 2002, valgte Volvat å ta en pause i tilbudet for å få klarhet i om jomfruhinneoperasjonene var innenfor de lover og regler som gjelder for helsepersonell.

– Tilbakemeldingen fra Legeforeningens etiske råd var veldig ullen. På den ene side mente det at kulturkonflikter ikke skulle løses medisinsk, samtidig ville det respektere en leges vurdering der og da, sier Loennecken. Helsetilsynet vurderte at denne typen inngrep ikke var i strid med loven som blant annet forbyr kjønnslemlestelse. Etter en pause på tre år gjenopptok derfor Volvat Medisinske Senter dette tilbudet i begynnelsen av 2005.

– Dette er ikke et inngrep vi markedsfører, men miljøene kjenner likevel til det, sier Loennecken. Kvinnene som oppsøker Volvat er i

alderen 18-25 år. De får tilbud om psykologhjelp og har samtaler med gynekologen før operasjonen. Volvat gjennomfører mellom åtte og tolv slike operasjoner i året.

– Kvinnene som kommer til oss har allerede bestemt seg. De er dypt fortvilet og livredde. Det er det vi som leger må forholde oss til, sier sjeflegen videre, som ikke ser noen grunn til å tro at disse kvinnene ville ønske å gå gjennom en dyr og plagsom operasjon om ikke frykten var reell.

Loennecken innrømmer dog at saken er full av dilemmaer. En ting er de faktorene MiRA-Senteret trekker frem, et annet problem er de begrensede ressursene legesenteret innehar og hvilke pasientgrupper som skal prioriteres.

– Operasjonene gjennomføres i full narkose med anestesilege og -sykepleier, kirurg og operasjonssykepleier til stede. Det er avansert og krevende mikrokirurgi, og vi har kun én gynekolog som gjør dette. Vi må prioritere reelt syke kvinner, og må kanskje redusere jomfruhinne-tilbudet. Tilbudet kan derfor opphøre på relativt kort varsel, avslutter sjeflege Christian Loennecken ved Volvat Medisinske Senter.

